

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Страшевський Владислав

У сучасних умовах розвитку суспільства професійна діяльність соціального працівника зазнає суттєвих змін під впливом глобалізації, цифровізації, економічної нестабільності, соціальних криз та стрімкого розвитку інформаційних технологій. Зростання кількості вразливих категорій населення, посилення соціальної нерівності, міграційні процеси, наслідки воєнних конфліктів і психологічні труднощі населення зумовлюють необхідність модернізації системи соціальної роботи та впровадження інноваційних підходів у професійну діяльність соціального працівника. Особливої актуальності набуває використання цифрових технологій, дистанційного консультування, інтерактивних платформ та новітніх методів соціальної підтримки, які дозволяють підвищити ефективність надання соціальних послуг і забезпечити оперативне реагування на потреби клієнтів. У зв'язку з цим дослідження інноваційних підходів до професійної діяльності соціального працівника є важливим напрямом сучасної наукової думки, оскільки сприяє вдосконаленню соціальної сфери та адаптації професійної діяльності до сучасних викликів суспільства.

Метою тези є проаналізувати сучасні інноваційні підходи до професійної діяльності соціального працівника та виявити закономірності трансформації соціальної роботи в умовах сучасних суспільних викликів.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімкими соціальними, економічними та технологічними змінами, які суттєво впливають на систему соціальної роботи та професійну діяльність соціального працівника. Сьогодні соціальна робота вже не обмежується лише традиційним наданням допомоги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, а перетворюється на багатофункціональну професійну діяльність, що потребує використання інноваційних підходів, сучасних цифрових технологій,

міждисциплінарної взаємодії та нових моделей професійної комунікації. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах глобалізації, цифровізації суспільства, соціально-економічної нестабільності, воєнних конфліктів, вимушеної міграції населення та зростання кількості кризових ситуацій, які значно ускладнюють діяльність фахівців соціальної сфери.

Науковці зазначають [1, 2], що інновації у соціальній роботі є необхідною умовою підвищення ефективності соціальних послуг та адаптації системи соціальної підтримки до сучасних потреб населення. У сучасних дослідженнях інноваційні підходи розглядаються як процес впровадження нових методів, технологій, моделей та форм професійної діяльності, спрямованих на покращення якості соціальної допомоги та розширення можливостей соціальної інтеграції людини. Особливістю сучасних інновацій у соціальній роботі є те, що вони поєднують технологічний, психологічний, соціальний і комунікативний компоненти, формуючи комплексний підхід до вирішення соціальних проблем.

Цифровізація є важливим інноваційним напрямом соціальної роботи, що змінює форми взаємодії між фахівцем і клієнтом та дає змогу надавати частину соціальних послуг дистанційно. Цифрові сервіси спрощують доступ до інформації, документообіг і координацію між установами. Водночас цифровізація створює нові виклики, пов'язані з нерівним доступом до інтернету та недостатнім рівнем цифрової грамотності окремих груп населення. Тому цифрова компетентність стає однією з ключових професійних якостей сучасного соціального працівника. Не менш важливим інноваційним підходом є міждисциплінарна взаємодія.

Сучасні соціальні проблеми мають комплексний характер, тому їх неможливо ефективно вирішити лише в межах однієї професії. У роботі з клієнтом соціальний працівник часто співпрацює з психологами, медичними працівниками, педагогами, юристами, представниками громадських організацій та органів державної влади. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити потреби людини та забезпечити більш

ефективну допомогу. Особливого значення міждисциплінарна взаємодія набуває у роботі з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах, внутрішньо переміщеними особами, ветеранами, дітьми-сиротами, особами з інвалідністю та людьми, які пережили психологічні травми. У сучасних умовах соціальний працівник уже не виступає лише посередником між людиною і системою соціального захисту, а виконує функції координатора, консультанта, фасилітатора та кризового менеджера.

Клієнтоорієнтований підхід є важливим інноваційним напрямом соціальної роботи, що передбачає визнання унікальності людини та її активну участь у процесі підтримки. Соціальний працівник виступає партнером, який допомагає клієнту знайти ресурси для подолання життєвих труднощів. Ефективність цього підходу залежить від професійної підготовки, комунікативних навичок, емпатії та емоційного інтелекту фахівця. Важливим напрямом також є кризове втручання та психологічна підтримка, актуальність яких зростає в умовах війни, вимушеного переселення, економічної нестабільності та підвищеного рівня стресу. Тому соціальний працівник має володіти навичками кризового консультування, медіації, психологічної підтримки та роботи з травмою.

Науковці підкреслюють [1, 3], що сьогодні професійна діяльність соціального працівника потребує постійного професійного розвитку та готовності до змін. Інноваційність стає не додатковою характеристикою фахівця, а необхідною умовою його професійної ефективності. Соціальний працівник повинен швидко адаптуватися до нових умов, опановувати сучасні технології, брати участь у тренінгах, вебінарах, міжнародних програмах та професійних спільнотах. Варто зазначити, що розвиток інноваційних підходів у соціальній роботі безпосередньо пов'язаний із реформуванням системи соціального захисту та модернізацією соціальної політики держави.

У багатьох країнах світу активно впроваджуються концепції електронного урядування, цифрових соціальних сервісів, дистанційного надання соціальних послуг та автоматизації процесів соціальної підтримки населення. Це дозволяє

підвищити прозорість соціальної системи, зменшити бюрократичні процедури та зробити соціальні послуги більш доступними. Водночас надмірна технологізація соціальної роботи може створювати певні ризики. Соціальна робота є професією, яка базується на людських взаєминах, емпатії та емоційній підтримці, тому повна заміна живого спілкування цифровими сервісами є неможливою. Саме тому сучасні інноваційні підходи повинні поєднувати технологічні можливості з гуманістичними цінностями соціальної роботи.

Таким чином, інноваційні підходи до професійної діяльності соціального працівника є закономірною відповіддю на сучасні суспільні виклики та трансформації соціальної сфери. Вони сприяють підвищенню ефективності соціальних послуг, розширенню можливостей соціальної підтримки населення, удосконаленню професійної діяльності фахівців та адаптації соціальної роботи до нових умов розвитку суспільства. Аналіз сучасних наукових концепцій дозволяє зробити висновок, що майбутнє соціальної роботи пов'язане з активним використанням цифрових технологій, міждисциплінарної взаємодії, клієнтоорієнтованого підходу та постійного професійного вдосконалення соціального працівника.

Список використаних джерел

1. Іванова О. Л. Інноваційні моделі соціальної роботи : монографія. Харків : Право, 2022. 276 с.
2. Клименко М. В. Цифровізація соціальної сфери в Україні: проблеми та перспективи. Київ : Юридична думка, 2023. 240 с.
3. Семігіна Т. В. Інновації у соціальній роботі : теорія та практика. Київ : Академія праці, 2022. 310 с.
4. Шевченко Н. В. Соціальна робота в умовах цифрової трансформації. Київ : Видавництво КНЕУ, 2023. 248 с.